

Aan Tweede Kamer der Staten-Generaal

Onderwerp: Reactie internetconsultatie tijdelijke vervanging volksvertegenwoordigers

Den Haag, 3 oktober 2025

Geachte leden,

Statenlidnu dankt u hartelijk voor de gelegenheid om te reageren op de initiatiefwet om de vervanging van volksvertegenwoordigers naast in het geval van ziekte, zwangerschap en bevalling vervanging ook mogelijk te maken in het geval van geboorte, adoptie, pleegzorg, ouderschap en langdurige zorg.

Wij onderschrijven het belang van een adequate en moderne rechtspositie voor alle politieke ambtsdragers. Dit is noodzakelijk om te zorgen voor een sterke democratie en de toegankelijkheid van het volksvertegenwoordigende ambt.

Een ambt onder druk

Statenlidnu is blij met de door de minister eerder aangekondigde versoepeling van de verlof- en vervangingsregeling. Zo ontstaat er maatwerk voor de huidige starre termijnen (vaste periode van 16 weken). De terughoudendheid van de minister bij nieuwe vormen van verlof snappen we goed. Dit hebben we ook eerder in een consultatiebrief laten weten. We hebben nu elke vier jaar van de Statenperiode te maken met veel wisselingen van Statenleden (2/3) die één termijn blijven en ook veel tussentijds vertrek (25%). Deze grote wisselingen zijn niet goed voor het functioneren van de provinciale democratie. Het dilemma is dan ook terughoudend te zijn met nieuwe vormen van verlof. Echter, de aantrekkelijkheid van het politieke ambt op decentraal niveau staat fors onder druk, waarbij de privé-werkbalans vaak een reden is om uit de politiek te stappen. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft zich de afgelopen jaren in verschillende adviesrapporten en publicaties gebogen over het functioneren van de democratie in gemeenten en provincies. De ROB heeft daarbij gewezen op de paradox dat met de decentralisatie van taken naar het decentraal bestuur het belang van de gemeenteraad en provinciale staten is toegenomen, terwijl het werk als decentrale volksvertegenwoordiger daarmee inhoudelijk complexer en praktisch steeds lastiger is te combineren met baan en privéleven.

Onze vereniging krijgt daarbij signalen van individuele Statenleden dat de huidige vervangingsregeling van volksvertegenwoordigers niet voldoet om het ambt van volksvertegenwoordiger te combineren met werk en privé. Een verbeterde en uitgebreidere regeling draagt wezenlijk bij aan het behoud van onze huidige en toekomstige volksvertegenwoordigers.

Onze steun voor uitbreiding tijdelijke vervanging volksvertegenwoordigers

Statenlidnu steunt daarom de uitbreiding van de vervangingsregeling, waardoor de duurzame deelname van volksvertegenwoordigers in de politiek actief wordt vergroot. Statenlidnu adviseerde eerder al specifiek om de vervangingsregeling te flexibiliseren bij zwangerschapsverlof, omdat dit een eenduidige behoefte is die de diversiteit binnen het ambt bevordert en direct toegankelijker maakt. Onze vereniging heeft daarbij verschillende signalen van individuele Statenleden ontvangen dat deze uitbreiding gewenst is.

Secundaire arbeidsvoorwaarden cruciaal voor aantrekkelijkheid van ons ambt

Wij hebben in het verleden vaker aangegeven dat er een goed vergelijk moet komen naar de secundaire voorwaarden van volksvertegenwoordigers op alle niveaus. De verschillen zijn namelijk groot tussen bijvoorbeeld de secundaire voorwaarden van Eerste Kamerleden en Statenleden. Wij hopen dat u in een verdere herijking van de rechtspositie van decentrale ambtsdragers aandacht wil geven aan dit onderwerp.

Uiteraard zijn wij graag bereid om verdere toelichting te geven of nader met u in gesprek te gaan.

Met vriendelijke groet, namens het bestuur van Statenlidnu,

De heer R. de Wit, voorzitter Statenlidnu
Mevrouw M. de Widt, penningmeester Statenlidnu
De heer L. van der Pluijm, secretaris Statenlidnu
Mevrouw R. Bedijn, bestuurslid Statenlidnu
De heer F. Achtien, bestuurslid Statenlidnu
Mevrouw A. Jongman, bestuurslid Statenlidnu
Mevrouw C. Kuipers, bestuurslid Statenlidnu